

Kéretlenül küldött cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha bélyeget mellékelnek. Kéziratokat hat hétnél tovább nem őrzünk.

Szerkesztőség:
VII., Nefelejts
utca 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a szerző engedelmével, lapunk egyéb tartalmát A Nő és a társadalom megnevezése mellett szabad átvenni.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 88.
Telefon 80-75.

TARTALOM: B.-Schwimmer Rózsa: Nemzetközi nőszövetségek. — Márkus Dezső dr.: Házi fegyelem gyakorlása. — Magyar Kázmér: A nő szerepköre a mező- és kertgazdaság terén. — Glosszák. — Grossmann Janka: Keresztény abstinens nők világszövetsége. — Ferenczi Imre: Az otthonmunka. — Glücklich Vilma: Sexuálpedagógia. — Szemle. — Irodalom. — A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. — A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei. — Kiadóhivatal közleményei. — Pályázat

NEMZETKÖZI NŐSZÖVETSÉGEK.

Írta: B.-SCHWIMMER RÓZSA.

A nőmozgalom belső erejének és külső hatalmának legimpozánsabb képviselői azok a nemzetközi szervezetek, amelyek az egész művelt világ minden rangú és rendű nőit egyesítik eszméje szolgálatára.

Az eszme propagandájának és a nőmozgalom követeléseinek gyakorlati előmozdítására ideálisabb organizációt el sem képzelhetünk, mint az amerikai kezdeményezésre szervezett Nemzetközi Nőszövetséget.

Az International Council of Women eszméjét Mrs. May Wright Sewall vetette fel, megalakítására 1888-ban Washingtonban gyűlést hívott egybe, amelyen Európa részéről angol, francia és finn nők vettek részt. Elhatározták, hogy hazaérve országuk nőegyesületeit nemzeti szövetséggé tömörítik, a nemzeti szövetségekből pedig nemzetközi nőszövetséget alakítanak. Az 1893-iki chicagói nemzetközi nőkongresszusig azonban csak az Egyesült-Államok nőszövetsége alakult meg. A chicagói kongresszuson 30 nemzet asszonyai képviselték magukat, és a kongresszus hatása alatt 10 országban hamarosan meg is alakították a nemzeti nőszövetséget, úgy hogy az 1899-ben megtartott második közgyűlést már nemcsak alapszabályai szerint névleg, hanem tényleg nemzetközi szervezet tartotta. A londoni közgyűléssel kapcsolatosan nőkongresszust is rendeztek. A harmadik közgyűlésen, melyet 1904-ben Berlinben tartottak már 19 nemzet nőszövetsége tartozott a hatalmas szervezethez, amely ma már 20 nemzetet képvisel.

Az I.C.W. tagjai belépésük sorrendjében; Amerikai Egyesült-Államok (1893), Canada (1897), Németország (1897), Svédország (1898), Nagy-Britannia és Írország (1898), Dánia (1899), Hollandia (1899), Tasmania (1899) Új-Dél-Wales

(1899), Új-Zeeland (1899), Olaszország (1900), Franciaország (1901), Argentína (1901), Victoria (1903), Dél-Ausztrália (1903), Svájc (1903), Ausztria (1903), Magyarország (1904), Norvégia (1904) és Belgium (1905). Összesen 6—8 millió egyén képviselése.

Az emberiségnek alig van ehhez foghatóan nagyarányú szervezete. Ez a sok millió asszony egy cél szolgálatában olyan egységes szabályzat szerint működik, amely az összesség érdekeinek aláveti az egyeseket s amellet minden egyesnek teret és szabadságot nyújt különleges érdekeinek különleges fejlesztésére.

Az egyes országok nőegyesületeinek szövetségei megegyeznek abban, hogy kötelékükbe felvesznek minden olyan nőegyesületet, amely a társadalom, közművelődés, közgazdaság vagy jótékonyosság szolgálatában áll. Vagy ilyen célú, nem kizárólagosan nőegyesületeket, ha a szövetségben növel képviseltetik magukat. Az I. C. W. alapszabályainak bevezetése megmagyarázza a szövetség szellemét:

„Mi, minden nemzet asszonyai egy szövetség munkásaivá egyesülünk abban a meggyőződésben, hogy csak a gondolatok, törekvések és célok egységesítésével mozdíthatjuk elő az emberiség javát és hogy a szervezett nőmozgalom szolgálhatja leghathatósabbban a család és a nemzet érdekeit. Egyesülünk tehát, hogy társadalomban, törvényben és szokásban érvényesítsük az aranszabályt: „Mindenkivel szemben úgy cselekedj, ahogy kívánod, hogy veled szemben cselekedjenek”. Minden szociális gondolatnak tömör kifejezése ez a szabály.

Az I. C. W. kitűnően szervezett munkáját a 7 tagú vezetőség intézi csodálatos könnyedséggel és pontossággal, bár az elnök és a levelező titkár Angolországban, a jegyző Hollandiában, az alelnökök Németországban, Svédországban és Franciaországban és a pénztáros pedig Canadában lakik. A vezetőséghez tartoznak még az I. C. W. azon bizottságainak elnökei, amelyek-

ben minden ország egy-egy kiküldötttel képviselve van. Ilyen a pénzügyi, sajtó-, béke- és leszerelést, jogtanulmányozási, választójogi, abolicionista és leánykereskedelem elleni, a nemzetiségi és az alapszabálmódosítási bizottság.

Az I. C. W. csak olyan munkát végezhet, melyhez minden ország kivétel nélkül hozzájárult. Így elhatározta, 1. hogy a nemzetközi békemozgalom érdekeit előmozdítja és szellemében működik; 2. hogy küzd a nemzetközi leánykereskedés ellen és a csatlakozott nőszövetségek köteletségévé teszi, hogy hazájukban minden eszközzel küzdjenek a prostitúció rendszabályozása ellen, és a férfi és nő egyenlő erkölcsi mellett foglaljanak állást; 3. hogy minden törekvést támogat, amely arra irányul, hogy azokban az országokban, amelyeket népképviselet alapján kormányoznak, a nők aktív és passzív választójoga is biztosíttassék (L. What is the I. C. W and other questions by Lady Ishbell Aberdeen.)

Legközelebbi közgyűlését 1909-ben Canadában tartja az I. C. W. Ugyanakkor és ugyanott lesz egy másik hatalmas testület, a Női Választójog Nemzetközi Ligájának közgyűlése is.

Amikor a nőmozgalom körében mindjobban kialakult az a meggyőződés, hogy minden törekvés elősegítő eszköze, alapja, a nők választójoga, akkor ugyancsak amerikai asszonyok felvetették a választójogi liga megalakítását a célból, hogy minden ország suffragettei kizárólagos odaadással munkálkodjanak a nők politikai egyenjogúsítása érdekében, hogy politikai hatalmukkal a világ asszonyai könnyebben érvényesíthessék minden egyéb törekvésüket. Washingtonban 1902 február havában 6 állam képviselői ideiglenes bizottságot alakítottak, amely Berlinben 1904-ben állandó szövetséggé alakult át. Bár az I. C. W.-hez hasonlóan 5—5 évi közgyűlést írnak elő a liga alapszabályai, a női választójog terén történő történelmi jelentőségű események szükségessé tették az 1906-ban Kopenhágában rendezett nemzetközi választójogi kongresszust és az 1908 június havában Amsterdamban rendezendőt. Főnállása 3-ik évében már 13 nemzetet képvisel az International Woman Suffrage Alliance. Hozzá tartozik: Ausztrália, Canada, Dánia, Németország, Nagybritánia, Magyarország, Olaszország, Norvégia, Hollandia, Oroszország, Svédország, Egyesült-Államok és Finnország.

A választójogi szövetség egyik nevezetes eredménye, hogy a nemzetközi nőszövetséget megnyerte eszméjének. Utóbbi ugyanis feleslegesnek ítélte a választójogi liga szervezését, mert úgy tartotta, hogy ő a maga politikai munkásságával megfelelően szolgálja a nők politikai törekvéseit. De az a gyakorlati tapasztalat, hogy az I. C. W. munkájának külön-

félesége mellett az egyes munkakörök nem ápolhatók oly intenzíven, ahogyan pl a politikai egyenjogúsítás megköveteli, megértette az I. C. W.-vel, hogy a választójogi liga a nőmozgalom szervezetei között elsőrendű feladatra hívatott. E megértés jeléül az I. C. W., valamint több nemzeti nőszövetség kiküldötték révén részt vett a kopenhágai kongresszuson.

A két testületet a közös titkár, Martina G. Kramers-Rotterdam személye is közel hozza egymáshoz.

Mind a két szervezet a legszigorúbb demokrácia alapján áll. Az amerikai szellem győnyörű befolyása az a mi közéletünkben teljesen ismeretlen, feltétlenül érvényesülő demokrácia, amely a két szövetség minden tétét jellemzi. A társadalmi ranglétra legmagasabb fokán álló nők egyenlő szerepet visznek a svájci szociáldemokrata munkás-nőegyesület kiküldöttével, vagy a dán cselédegysület képviselőjével. A női szolidaritás ezekben a szervezetekben nyeri minden hitetlenséget vagy rágalmat lecáfoló bizonyítékát Magyarország mind a két organizációban képviselve van: a Nemzetközi Nőszövetségben a Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége által, amely 83 magyar egyesületet egyesít, a Női Szavazójog Nemzetközi Szövetségében pedig a Feministák Egyesülete által, amely a magyar nők politikai mozgalmanak központja.

A magyar nőszövetség június 7—9-éig Budapesten tartja ezidei közgyűlését. A közgyűlés lefolyásáról szóló tudósításunkban alkalmunk lesz a mi szövetségünk szervezetét is bővebben ismertetni.

HÁZI FEGYELEM GYAKORLÁSA

Írta: MÁRKUS DEZSŐ DR.

A gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvényjavaslat újból felszínre hozta azt a kérdést, hogy sajátképpen kik jogosítvák hazánkban a házi fegyelem gyakorlására és kívánatos-e e jognak továbbra fenntartása?

1. A szülők vagy ezek nem létében a gyám a fölügyeletük alatt levő kiskorúak fölött „A kiskorúak a szülők vagy gyám iránt tartozó engedelmességre mindaddig, míg eltartásukról önmaguk nem gondoskodnak vagy atyjokkal, illetőleg gyámjukkal házi közösségben élnek, házi fegyelem által szoríthatók. A házi fegyelem csak a kiskorú egészségére ártalmatlan módon gyakorolható” (1877:XX).

2. A gazda cselédje fölött. Erről most hatályos cselédtörvényünk (1876: XII. t.-c.)

így rendelkezik: „A cseléd a gazda parancsait tisztelettel és megadással fogadni tartozik, kifejezések és cselekvények, melyek a család és háznép keretén kívül más személyek között sértőknek tekintethetnek — a gazda irányában nem támasztják a vélelmet, hogy a cselédet becsületében érinteni szándékozott volna” (45 §). „A gazda jogosítva van cselédjét megdorgálni s szolgálati kihágásaiért esetleg fizetéslevonással is fenyeíteni.” (46, §). „Ha a fenyeítés igazságtalanul alkalmaztatott, a cseléd a hatóságnál orvoslást kereshet”. (47 §).

3. Az iparos a tanonc fölt. Az ipartörvény (1884:XVII. t-c) 66 §-a értelmében; „A tanonc az iparosnak, illetőleg üzletvezető helyettesének a reája bízottakban engedelmességgel tartozik; és ha az iparos házában élelemmel és lakással láttatik el, 18 éves koráig az ő házi fegyelme alatt áll” A tanoncviszony azonban a tanonc, ill. törvényes képviselője részéről felbontható, ha az iparos házi fegyelmi jogával visszaél (71. §).

Hogy a házi fegyelemre jogosult e jogának hol vannak határai akkor, ha ezt a jogát csak szóval, magyarán mondva: sértő és gyalázó kifejezésekkel gyakorolja, erről nincs törvényes rendelkezés, szóval, ebben a tekintetben a végletekig mehet — büntetlenül. A testi bántalmazásban megnyilatkozó házi fegyelmi jognak ellenben már van törvényes végső határa: t. i. a 8 napon belül gyógyuló, könnyű testi sértés Büntetőtörvényünk ugyanis (1878 : V t-c) 313 §-ában azt rendeli, hogy „a házi fegyelemre jogosított személy által, annak gyakorlatában elkövetett könnyű testi sértés miatt, büntetésnek nincs helye”. Ez a büntetőtörvénykönyvnek a testi sértésről adott meghatározása szerint azt jelenti, hogy a házi fegyelemre jogosultnak büntetlenül szabad a házi fegyelme alatt álló gyermeke, cselédje, tanonca testét „szándékosan, de ölési szándék nélkül bántalmaznia vagy annak egészségét sértenie, ha az ezáltal okozott sérülés, betegség vagy elmekór nyolc napnál tovább nem tartott” (301. §)

II. A fentiekben felsorolt tételes jogi szabályokból (amelyeket, mint kivételes jogot alkotókat, a legszigorúbban kell értelmezni, más személyekre tehát kiterjeszteni nem szabad) az következik, hogy más személyeknek mint a fön megnevezetteknek, ilyen házi fegyelmi joguk nincs. Nincs tehát ilyen joga a munkaadónak a cseléd és tanonc kivételével semmiféle alkalmazottjával szemben (ezt a kir. Curia napszámokra és kereskedősegédre vonatkozóan már ki is mondotta), nincsen ilyen joga a tanítónak a tanítvánnyal szemben sem, noha ebben a kérdésben bíróságaink joggyakorlata ingadozó. Sokan vannak még ugyanis az igazán intelligens és jólelkű emberek közt is, akik nevelést

és tanítást képtelenek elképzelni szigorú testi fenyeítés nélkül, akik nem képesek felfogni, hogy a sértő és intő szavakat, sikertelenségük esetén, föl lehet váltani büntető jellegű nevelő eszközökkel, anélkül, hogy ezeknek okvetlenül sérteniök vagy tompítaniök kellene a tanulónak önértetét és emberi méltóságát, amelynek megbecsülésére zsenge korától fogva kell a gyermeket nevelni és anélkül, hogy a házi fegyelmi jognak a becsületérzést súlyosan sértő, brutális fegyveréhez kellene nyúlni Magától értődik, bár a kir. Curia határozatára volt szükség ennek a természetes dolognak a megállapításához is, hogy a férjnek nincs házi fegyelmi joga feleségével szemben sem, bármennyire hivatkoznak ebben a tekintetben némelyek népünk ama felfogására, hogy nem szereti a feleségét az a férj, aki időnként „helyben nem hagyja”. (Pérez olvasva, asszony verve jó, tartja a bölcsnek híresztelt közmondás.)

III. A gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvényjavaslat enyhíteni akar a cseléd törvénynek a házi fegyelmi jogot illető fönn közölt rendelkezésén, amely — ha a javaslatból törvény lenne — csupán a házi cselédekre maradna hatályban, a külsőkre nem Csak 18 éves koráig maradna minden kiskorú cseléd a gazda házi fegyelme alatt (3. §), tehát csak 18 éves koráig esetről-esetre bántalmazhatja azt büntetlenül úgy, hogy 8—8 napon át beteg lesz — ez a cseléd részéről még felmondásra sem ok, s természetesen még kevésbé az, ha a gazda bármilyen korú cselédjét bármilyen gyalázó és sértő kifejezésekkel illeti.

A törvényjavaslat 3. §-a avval okolja meg a gazda házi fegyelmi jogát, hogy a „kiskorú a szolgálatbalépés által, ha jogilag nem is, de tényleg függetleníti magát a szülői ház fegyelme alól s így ha a törvény nem gondoskodik a házi fegyelem, pótlásáról, könnyen bekövetkezik a veszély, hogy serdületlensége, tapasztalatlansága vagy rossz társaság erkölcsi fejlődését helytelen irányba tereli, esetleg testi épségét is kockáztatja”. Mivel azonban a szülő házi fegyelmi joga a gazdáé mellett is fennmarad: az ilyen kiskorút kétfelől lehet házilag fegyelmezni, ill. vele szemben két személy jogosult büntetlenül testi sértést elkövetni.

IV. A rendelkezésekre álló hely, de e soroknak pusztán csak tényeket ismertető célja sem engedi, hogy a házi fegyelem jogának kérdésével minden oldalról behatóan foglalkozzam. Annak a kijelentésére kell tehát szorítkoznom, hogy ezt a jogot brutálisnak, az emberi méltósággal és becsülettel össze nem férőnek tartom és hogy azt feltétlenül ki kell küszöbölni törvényeinkből Ma, midőn az emberiesen gondolkozó és érző törvényhozások a gyermeket

is kiveszik az olyan szülő hatalma alól, aki azt bántalmazza, aki annak emberies módon nevelésére képtelen; ma, midőn a testi fenyítés megszűnt büntetésnek lenni (hazánkban az 1871:LII t.-c törölte el a testi büntetést), ami azt is jelenti, hogy a mai állam a maga felelős és kvalifikált közegeire sem bízta az efajta büntetésnek végrehajtását; ma bármiféle tetszetős és hangzatos szólásokkal sem lehet megokolni a házi fegyelem jogának meghagyását bárkinél, de legkevésbé olyanoknál, akik ezt a fegyelmi jogot sohasem a kiskörü, hanem kizáróan a maguk érdekében fogják gyakorolni, félretolva a humanizmusnak legegységesebb követeléseit is, fogalommal sem bírva nevelésről, a más ember megbecsülésének kötelességéről.

Ami különösen a cseléddel szemben alkalmazható fegyelmi jogot illeti, amelyet a gazda és cseléd közt állítólag fennálló patriarchális viszony okol meg (hogy miért akarják a patriarchátus korszakát éppen csak a gazdának a cseléddel szemben megszabott kivételes, a rab-szolgakorszakra emlékeztető jogkörében visszaállítani? erre bajos lenne kielégítő és okos választ kapnunk), azt épp oly kevésbé szabad a jövőben fenntartani, amint nem tartható fönn a cseléd külön jogállását alkotó törvényhozás sem. A cseléd fogalmát és elnevezést valahára ki kell küszöbölnünk jogi nomenklatúránkból — az, akit ma cselédnek neveznek, éppen olyan szabad munkás legyen, mint a többi a munkaadó és a munkás között létesülő jogviszonyt pedig, bármilyen munkáról van szó, általánosságban egyenlő jogszabályok rendezzék. Ha pedig a család, a ház körében végzendő munka sajátos jellege különös intézkedéseket tesz szükségessé, ezek ebből az okból lényegükben ne különbözzenek semmiben azoktól, amelyek egyéb szolgálati vagy munkaszereződésre vonatkoznak. Házi fegyelmi jognak vagy büntetlen becsületsértésnek tűrése épp oly kevésbé jogosult vagy megokolt az u. n. cselédmunkát ellátóval szemben, mint bárki mással szemben, aki csak munkájának szolgáltatására vállal kötelezettségeit de aki sohasem adja bérbe önértékét, becsületét, emberi méltóságát, testi épségét.

Hogy ezeket a legegységesebb tételeket még ma is bizonyítani és erősíteni kell, az kétségtelenül mélyen elszomorító világot vet társadalmunk etnikai felfogására s hogy éppen csak hazánkban kell még küzdeni a cseléddel szemben való házi fegyelmi jognak eltörléséért, szintén nem örvendetes jelenség társadalmunk humanus és altruisztikus érzésének szempontjából. Mert azok, akik az elnyomás és a társadalmi rideg elkülönözés korszakából fennmaradt házi fegyelmi jogot külföldi példákkal védelmezték, figyelmen kívül hagyták, hogy — egyéb külföldi törvényekről nem szólva — az általuk oly kedvteléssel idézett porosz, szász

stb. „Gesindeordnung”-oknak a házi fegyelemre vonatkozó rendelkezései 1900 évi január 1 óta nincsenek már hatályban. A német polgári törvénykönyvet életbeléptető törvény (Einführungsgesetz) 95 cikkének utolsó bekezdése ugyanis, az egész Németbirodalomra kiterjedő hatállyal rendeli, hogy: „Ein Züchtigungsrecht steht dem Dienstberechtigten dem Gesinde gegenüber nicht zu”. A magyar törvény javaslata tehát — ezt meg kell állapítanunk — a házi fegyelmi jog kérdésében a tizenegy évvel ezelőtt megalkotott német törvénnyel szemben is visszaesés az eltemetettnek vélt jobbágykor-szak gyászos idejébe.

A NŐ SZEREPKÖRE A MEZŐ- ÉS KERTGAZDASÁG TERÉN.

Írta: MAGYAR KÁZMÉR.

A kertészeti és mezőgazdasági pálya, ősidők óta nyitva áll a nők előtt, a frekvencia óriási; sokkal nagyobb mint hinnők és mégis sokkal csekélyebb mint kívánatos volna. Megállapíthatjuk, hogy mező- és kertgazdaságunk nagy érdekeit országos szempontok követelik, hogy a nő hivatottsága és munkája sokkal nagyobb és a kívánt mérvben érvényesüljön e téren, mely a nők kérdés nagy problémája megoldásának az ígéretföldje.

Hogy mi a női képességnek, munkának, szorgalomnak és élelmességnek, szóval a nőnek a szerepe a mező- és kertgazdasági termelés és értékesítés terén, arról a nagykorosi egyik nyári piaci kép megrajzolásával adhatok érdekes képet.

A piac kezdetet 3 óra előtt, a hajnal hasadá-sakor sok száz és ezer asszony vonul föl, hemzseg és nyüzsög nagy eleveleggel, akár a méhraj. Megrakva valamennyi, értékes portékák óriási tömegét hozza a szántóföldről, zöldséges és gyümölcsös kertekből; „hátnál” az egyik rész, a finomabb gyümölcsöt háton, karon hozza; taligában az uborkát tolja, meszeszebbi tanyákról kocsin szállítják a nagyobb termelők. Csodás mennyiségű termény lepi el a piacot, mely rövid pár óra alatt az elárúsító sorokból a csomagolóterekre kerül a vásárló birtokába, hol a gyümölcs kasokban talál elhelyezést; az uborkákból óriás halmok, apróbb hegyek képződnek, melyek zsákokban, nagy kasokban jutnak ki a vasúthoz és külön vonatokban kerülnek közforgalomba.

Amilyen tüneményeszerű a sok ezer asszony megjelenése, sürgés-forgása a piac kezdetétől pár óra lefolyása alatt, olyan gyors az elvonulásuké. Reggel 6—7 óra körül már haza siet a gondos asszony, végzi a házi dolgait, siet ki

ismét a szántóföldre, a zöldséges és gyümölcsös kertbe, s készül a holnapi piacra ismét nagy serénységgel.

Tavaszi nyíltától a nyár beköszönéséig a termelés sok apróbb-nagyobb teendője köti le az asszony- és gyerekkéz munkáját. Nyár kezdetétől az ősz végéig aratással, szürettel, értékesítéssel, árusítással foglalkoznak. A napi megélhetés eszközeit teremtik ki, de vagyont is gyűjtenek egyúttal.

Látványos a piac képéből, forgalmáról, hogy a szorgalmas, szakavatott asszonyi munkáskéz lefoglalja magának a kis ház udvarát (őszi salátával veti be az egészet a kűszobig; a saláta után meg uborkát vagy burgonyát termel), a szántóföld egy részét kiszajátítja az ekevas alól. Uborkát természetesen 192 kor. haszonbért fizet egy hold földért. Az alma, barack, szilva, stb. gyümölcs munkájából a termelés és értékesítés teendőinek több mint felét magára vállalja; a szőlőnél szintén. A mezőgazdasági termelés körében is sokat segít a női kéz a férfimunkának; a kalászterménynél az acatolást végzi, az aratásnál a kettőző munkát, — a kapások művelésénél, a vetés, egyelés, kapálás, aratásnál, — szőlőnél a kötözés, permetezés, szüretnél, szorgalmasan érvényesül.

Szóval a termelés és értékesítés nagy birodalmában elhatározó szerepe van a nőnek. A nő közreműködése biztosítja a mező- és kertgazdasági indusztriózus vidékeken a mezei hozamot. A mesés hozam igen tiszteletreméltó hasznot nyújt — azonban nem annyit, mint amennyi érték abban rejlik. Gazdag termések eseteiben és az idény előrehaladottabb szakáiban a termékek ára igen alászáll; alig lehet értékesíteni, legföllebb poton áron.

A nagykörösi örvendetes és épületes látványosságnak sokfelé van párja, főleg az Alföldön; de sokfelé igen szomorú a helyzet képe. Az asszonyi munka a mező- és kertgazdaságot nem keresi föl, vagy csak minimális mértékben. Számos községben sok a pusztai udvartér, melyet a gyom és a gaz ver föl, sok községben a házak mellett kezdődik a szántóföld közvetlenül. Lehangelő tanúságtétel ez arról, hogy az asszonyok nem foglalkoznak a zöldség- és gyümölcstermeléssel; munkájuk a közvetlen házi teendőkön kívül, legföllebb csak a kukoricaföld művelése körül kelletlenkedik. Hja, a sertés téli takarmányára: a tengerire, tökre gondolni kell (szegény gyerekei élelmézésére külön gondot, munkát nem fordít; terem bab a tengeri között, ami a savanyított káposztával kiadja az egész család téli főzelékszükségletét).

Ama községekben gyümölcsfa sincs, vagy nincs elegendő, a környékbeli tanyák körül a nyárfa és az akác szolgáltatja az árnyékot és a

parádét, gyümölcsfa itt sincs. Pedig nyaranta és az őszi időben is megkívánja a községi és pusztai fehérség a gyümölcsöt. Rissz-rossz almát és selejtes minőségű dinnyét szállít ide a messzebb vidéki termelő vagy kofa és mesés pénzt visz haza. Szakasztókosár almáért, szakasztókosár búza a csereérték! E vidékek igényesebb, intelligensebb elemei a zöldséget már nem nélkülözik. Bolgár kertészek keresik fel őket. Millió koronákat keresnek és visznek ki tőlünk e réven a bolgárok. Tulajdonképpen a környékbeli asszonyok kereshetnék ezt a pénzt, ha kertészkednének. Ahol azonban a parasztasszony az udvaron a gazt kiírta és zöldséget művel rajta, meg egy kis virágot, ahol az ekét kintebb szoritják a község házvonaltól, ahova a gyümölcsös, szőlő és zöldséges kertek települnek: jólét árad e kertek felől a községbe, amint az asszonyok az üres időt kerti és mezei munkára használják fel, amint a vidék Nagykörös típusába emelkedik föl.

Rengeteg asszonykézre van szüksége a magyar mező- és kertgazdaságnak. Egyik sorban olyan kézre, mely a termelés nagy, nehéz feladatait végzi és a nagy hozamok előállítására felől gondoskodik, továbbá olyan asszonyokra, akik a feldolgozással és értékesítéssel foglalkoznának. A készletek elosztása a fogyasztó területekre, az árú osztályozása, csomagolása, a nagyobb tömegek bizonyos mérvű feldolgozása igen-igen tág teret nyit számtalan intelligens női kéz beavatkozásának. Hozzáértés, munka, szervezkedés és életrevalóság kérdése ez.

Bizton lehet számítani rá, hogy ha e beavatkozás megtörténik: a túltermelés veszélye nemcsak hogy ki léssen zárva, hanem a termékek értéke a mait jóval felülmúlja amellet, hogy a fogyasztó a mainál jutányosabb áron biztosan, jobb és állandóbb ellátásban részesül.

Manapság már óriási a gyümölcstermelésünk; a főváros elegendő, olcsó, szép és jó gyümölcsöt mégsem ismer. Nagyobb városinkban is ugyanez a panasz. A termelőhelyeken viszont az óriási készlettel nem bírnak. Hova lesz hát a gyümölcs? Tán külföldre viszik. Külforgalmi statisztikánk szerint legutóbb 434000 mmázsa gyümölcsöt vittünk ki 7,743.000 kor. értékben. Mi ez?! Törpe csekélység. Ugyanekkor babból 279.000 mmázsa volt a kivitelünk 7,742.000 kor. értékben! Hát ezer koronával érnének többet híres gyümölcsöseink — külforgalmi relációban — mint a babföldek? melyek voltaképpen nincsenek is, lévén a bab a tengerinek közöttes terménye.

Hivatott kezek munkájának hiányát jelenti ez. A női hivatottság régi keletű. A diószemzés módját egy hölgy találta föl; a filloxéra ellen csak úgy tudták megmenteni a hegyvidékeket, hogy egy francia hercegnő a szőlő rekonstrukcióját kitalálta. A kis rovar tönkre

tette a nagy hegyeket; az okozott országos csapást a női kéz simította el. A női munkának a mező- és kertgazdaságban ma is nagy a fontossága, hátha még a parlagon levő területeket vesszük, hátha csak a közel jövőt tekintjük is, mikor a folyton települő gyümölcs- és szőlős kertek és rengetegek pár év alatt termőre válni fognak?!

A földműves elem asszonyait a mező- és kertgazdasági intenzív művelés gondolatára és praxisára rá kell terelni a parlag területeken. Ezt az iskola útján lehet és kell keresztülvinni. A feldolgozás és értékesítés nagy műveletének és óriási hasznának az intelligens osztályt kell megnyerni.

Az iskola úgy oldhatja meg feladatát, ha minden tanítónőképzésben a tanítónő jelöltek mező- és kertgazdasági alapos kiképezését biztosítjuk mindenikben kiváló gyakorlati gazdaszönyveszi át a képzés és vezetés munkáját. A gyakorlatban levő tanítónőknek igen gyakorlatias praxist biztosítunk a termelés, feldolgozás és értékesítés összes vonatkozásaiban.

Az intelligens polgárelem és úri osztály leányainak, nőtagjainak módot és alkalmat biztosítsunk a szakmabeli tájékozódás, tudás és képesség megszerzéséhez. Ehhez első sorban szükséges, hogy a budapesti kertészeti tanintézet új otthona e szempontból rendeztessék be: a háztartási iskola vele kapcsolatban létesíttessék, — szükséges továbbá, hogy az állami gazdasági és tanintézmények e célra való felszerelés mellett nyáron át a nők ingyenes tanfolyamai részére megnyitassanak.

Berendezés, felszerelés, vezetés és képzés legyen gyakorlatias a szó igaz és nemes értelmében, legyen sokoldalú, minden részletre kiterjedő. Csak egyről feledkezzenek meg: hivatalra képesítő oklevél kiadásáról, mert ez az oklevél nem a megoldás diadalmi zászlója, hanem a kérdés szemfödele lenne!!

GLOSSZÁK.

A magyar sajtó a finn választások eredményéről. Kortörténeti szempontból feljegyzendőnek tartjuk, hogy az egész magyarországi sajtó a finn választási rendszerről, eredményeiről, a 19 női képviselőt számláló parlamentről annyi tudomást vett, mintha egy elveszett mellétűről lett volna szó: regisztrálta. Ezt nekünk is regisztrálnunk kell.

Vidám a folyosó. Ilyen címen számoltak be a lapok az államvasúti kezelőnők küldöttségéről, amely a kereskedelmi minisztert a célból kereste fel, hogy a vasutasok fizetés-rendezéséről szóló javaslatot módosítsa a kezelőnők javára. A keserűség fojtogatja az embert, ha elgondolja, milyen merényleteket kockáztatnak az illetékes körök, ha a női munka értékeléséről van szó. A vasutasok mind fenyegetőbb magatartása arra kényszerítette a kormányt, hogy végre benyújtsa a javaslatát. Az államvasutak női alkalmazottai természetesen azt hitték, hogy ez a javaslat az ő nyomorúságos helyzetükön is javít s ehelyett azt találták, hogy: amíg eddig a hivatalnoki állományhoz tartoztak, az új pragmatika szolgai minősítést szab meg számukra. Eddig hatszáz korona lakbérük volt, ezután négyszázat kapnak. És a képviselő uraknak vidám mulatság volt az a deputáció, amely e sérelmek felpanaszolására a parlamentben járt. Vasúti tisztviselőnők, postások és Önök, a nő mai helyzetével oly meglegedett asszonyaim, tudják, miért fokozhatják le az állami tisztviselőnőt szolgává, miért csavarják ki a kezéből még a nyomorult száraz kenyeret is? Mert gyávák, mert nem mernek szervezkedni, mert a politikai egyenjogúsítást feminista hóbortnak tartják. A választó férfi számít, a nem választó nő éhen halhat. Hiszen csak a családjának hal meg, a választók számarányát nem bolygatja meg egy pár száz éhínségben pusztuló, anyagi gondba beleőrülő állami tisztviselő. Választójogot a nőnek! Különben a jövő fizetésjavítási törvényben még a szolgai sorból is kitérje az állam, amely nem a népe, hanem a választóké.

Egy tanítónő rébusza. Az Egyetértés hasábjain egy anonim felsőbb leányiskolai tanítónő hosszú cikkben elmondottait két kérdésben összegezi:

1. Miért érdemelnek majd háromszor annyi fizetést ugyanazon iskolánál, ugyanolyan fontos tárgyból ugyanolyan eredményt elért tanításért a férfi tanárok, mint a tanítónők? Ennek a nagy különbözethez lehet-e kellő magyarázata az egy évvel tovább tartó tanulmány?

2. Miért kell a magasabb iskolánál működő, ugyanolyan képzettségű tanítónőnek pár évi megbízási időt kitölteni, hogy abba a fizetésbe jusson, mint ahol vele együtt végzett kollégái kezdtek s miért kell neki kevesebb fizetéssel beérnie s nyolc évi hátramaradását nyugalommal túrni? Lehet-e ennek természetes magyarázata az, hogy mert magasabbrangú iskolánál működik?

E rébusz helyes megfejtésére nagy díjat tűzünk ki, bírálóknak a közoktatásügyi minisztert és mérvadó tanácsosait nevezzük ki. Asszisztálásra pedig felszólítjuk a Mária Dorottya egyesületet és a magyar tanítószövetség összes szervezeteit.

Az írógépkereskedők humanizmusa. Az írógépkereskedők nemes versenyre kelnek a célból, hogy írógépeikkel egy-egy tisztviselőnőt is eladjanak. Ezt a vásárt humanusan „ingyenes állásközvetítésnek” nevezik. A szer-

vezett tisztviselőnk azonban tudja, hogy a kereskedő, akinek gépét sokszor csak akkor veszik meg, ha a rendszerén jártas tisztviselőt is tud ajánlani, a legsivárabb önértékből szervez ingyenes állásközvetítést. A magántisztviselői karnak legnagyobb veszedelme ez az állásközvetítési járvány, mert az írógépkereskedők abbeli igyekezetükben, hogy egy gépen túladjanak, bárkit szívesen ajánlanak tisztviselőnek, ha az illető csak arra vállalkozik, hogy az ő rendszerükön kalimpáljon. A képzett tisztviselő, aki tudja, hogy a gépirás egymagában épp olyan könnyen megtanulható, mint amilyen kevésbé elegendő egymagában a tisztviselői pálya betöltésére, nem szorul a gépkereskedők „humanizmusára”, azt csak azok az elemek veszik igénybe, amelyek tudatlanságuk révén csak a kereskedő önértékből juthatnak a tisztviselői pályára. Hogy a „14 napi próbaidő” után elbocsájtják őket, azzal a gépkereskedő nem törődik, mert ő a tisztviselővel együtt túladott egy gépen: egyéb nem érdeklí. De megérzi a vásárt a tisztviselői kar, amely minden egyes ilyen „humánusan elhelyezett „tisztviselőnővel újabb és újabb kölöncöt kap.

Vajjon mit szólnának a szabónők, ha a varrógépkereskedők válogatás nélkül bárkit megtanítanának a gép kezelésére és szabónőnek minősítve azt, aki gépen varrni tud, szabónőket is ajánlanának a gép mellé. Persze, nincsen asszony, aki a kelméjét egy ilyen varrónőre rábízna, mert tudják, hogy a varrás mechanikai műveletén kívül sok mást kell tudnia annak, aki szabónő akar lenni. Ugyanígy csak mellékes mechanikai ügyesség a gépirás, amely mellett sokat kell tudnia annak, aki tisztviselő akar lenni. Botrányos, hogy egy pálya életfeltételeit a kereskedelmi érdek veszélyeztethesse, nevetséges, ha e veszélyt „humanizmus”-nak keresztelik.

Akik félnek a felelősségtől. Hivatalos comuniquee jelenti: „A fővárosi tanítókat a minap tartott gyűlésükön megkeresték, hogy állást foglaljanak a nemi felvilágosítás kérdésével szemben. A tanítók kimondták, hogy ezzel a kérdéssel még foglalkozni sem óhajtanak. Azt tartják, hogy határozathozatalra még nem érett meg. Kétségtelen, hogy a kérdésnek vannak hívei, de viszont tagadhatatlan, hogy nagy a száma azoknak is, akik a nemi felvilágosításról az iskolában hallani sem akarnak. Nagy felelősséget vennének így magukra, akármerre billentenék is a nemi felvilágosítás kérdésének most még nagyon is ingadozó mérlegét. Ehhez kommentár valóban nem kell!

KERESZTÉNY ABSTINENS NŐK VILÁGSZÖVETSÉGE.

Írta: GROSSMANN JANKA

Amerika a hazája, de csatatere az egész világ A címe: „Worlds Women Christian Temperance Union”. A fordításban levő ellentmondás csak látszólagos mert temperance alatt az amerikaiak nem a mértékletességet, hanem a „szeszies italoktól való teljes tartózkodást értik”.

A világnak ez a nagyságára nézve harmadik helyen álló női szervezete 33 évi fenn-

állás után ma körülbelül egy millió tagot számol az egész föld kerekességén. Az ősszel Bostonban megtartott közgyűlésén 31 ország volt képviselve, 366 hivatalos kiküldöttel. A kormányképviselőknél kívül valamennyi kiküldött nő volt 212 az Egyesült-Államokból jött, 82 Nagybritanniából, a többi Németországból, Svédországból, Görögországból, Finnországból Uruguayból, Délafrikából, a Fidzsi szigetekről, Argentínából, Kanadából, sőt Japánból is. Japánt egy 74 esztendőss asszony képviselte, az első japán nő, aki nyilvános iskolába járt és élénk részt vesz hazája kulturális mozgalmában 8000 mértföldnyi utat tett meg, hogy „átérezze Amerika szellemét”, amint üdvözlő beszédében említette

Száz éve, hogy a modern alkohol-ellenes mozgalom létezik, de nagyobb, szélesebb körre kiható eredményeket csak a múlt század utolsó negyedében jegyzett fel a történelem, abban az időszakban, amely Frances E. Willard és Mrs. Mary H. Hunt nevéhez fűződik.

Frances E. Willard volt a megalapítója a szövetségnek; az ő halhatatlan érdeme, hogy ma egy millió kitűnően szervezett anti-alkoholista asszony dolgozik szerte a világban. Oly nagyarányúvá tudta fejleszteni a szerény alapon megkezdett szövetséget, hogy annak ma az önkéntes munkásokon kívül 41 állandó, fizetett hivatalnok és utazó szónoka van Frances E. Willard széles látókörére vall a következő mondás, mellyel a szövetség munkájának irányát megszabta: „Nem ismerek egyetlenegy nőt sem a mi világszövetségünkben, aki ne volna híve az italmérés korlátozásának harcosa a nők szavazatjogának, az erkölcsök tisztaságának és a munkásmozgalomnak. A népszabadság új templomának ez a négy sarkköve egyazon bányából került ki és aki e célok közül az egyikért dolgozik, dolgozik egyúttal a másik három javára is.”

A szövetség megértette az alapító intencióit és nem maradt meg tisztán a passzív propaganda, a szeszies italoktól való teljes tartózkodás mellett, hanem minden kulturmozgalmában részt vesz. Tagjai 30 különböző munkakörre oszlanak, mely csoportok hatatosan közreműködnek a békepropagandában, a rabok védelmében, az alkohol-ellenes tanítás kiküldésében, az italmérés reformjára, az otthoni és gyermekmunka korlátozására irányuló mozgalmakban.

Legnagyobb eredményeit azonban kétségtelenül az alkoholelleses tanítás terén érte el a szövetség Mrs. Mary H. Hunt úttörő volt ebben és végigjárta a reformátorok egész kálváriáját Rámutatott az iskolakönyvek hiányaira, amiért okvetetlenkedéssel vádolták; mikor más nem akadt aki jobb könyvet írt

volna, ő maga szerkesztett egyet, amiért azután rásütötték a szegyenbélyeget, ráfogták, hogy egész akciója a saját anyagi érdekét szolgálta. Agyonbírálták a könyvét, sőt akadt olyan tudós is, aki hamisnak nyilvánította a tankönyv kiinduló pontjául szolgáló tételt, hogy az alkohol nem tápszer. Páratlanul érdekes tudományos vita indult meg erre Mrs. Hunt és Atwater professzor között, mely az utóbbinak teljes vereségével végződött. Mrs. Hunt felfogása győzött és az ő szellemében 22—25 millió iskolás gyermek részesül ma az Egyesült-Államokban rendszeres alkohol-ellenes tanításban. A szövetségnek egy egészen külön osztálya foglalkozik a felügyelettel és az eszme továbbfejlesztésével.

Ezen a téren teljes lévén a siker, az italmérés korlátozását vette a szövetség erősen célba.

Ez a munka ma még folyamatban van. Vannak az Uniónak államai, amelyekben egyáltalán nem készítenek és árusítanak már szeszes italt, vannak olyanok, amelyek még nem tértek meg és vannak nagy számmal olyanok, amelyeknek egyes törvényhatóságai még nem „józanok”, de egyesek már kiküszöbölték az alkoholt. Ehhez a határozathoz népszavazás szükséges, melynek elrendelését rendszeren a nőszövetség erőszakolja ki. Felhasználnak erre a célra minden eszközt, de főleg a tömegfelvonulásokkal és a plakátokkal érnek el eredményt. Hivatalos lapjuk, „The Union Signal” csaknem minden héten egy új plakát rajzát vagy szövegét közli, amely plakátokkal valósággal elárasztják azt a várost, amelyben éppen szükség van az intenzívebb propagandára. Hogy ezzel mennyire hatnak a közvéleményre, kiténik egy Chicagóban élő honfitársunk leveléből is, aki „horror feminini generis”-nek nevezi azt a meghunyászkodást, amelyet az amerikai hatóságok, a templom, az iskola és a társadalom a női egyesületek kívánságaival szemben tanúsítanak. Nem veszi észre a levélíró, hogy ez a „szoknya előtti hajbókolás” sokkal komolyabb eredetű, mint ahogy ő gondolja, hogy az természetes egy fejlettebb szociális gondolkodású társadalomban, amely a jó gondolatot honorálja, a helyes törekvést előmozdítja, akár női, akár férfiagy termette a gondolatot, akár női, akár férfimunka dolgozik a törekvés megvalósításán.

Vannak a szövetségnek ellenségei, akik vallásos színezetű aprólékos pepecselést látnak egyik-másik munkájában. Vannak, akik különösen azért ítélik el, mert annyira élénken vesz részt a női szavazati jogért folyó küzdelemben. Lehet, hogy a gyűléseket kísérő karénekek, az elhunyt elnök személye körül támadt kultusz tényleg aprólékosak és minden mélyebb értelem nélkül valók, végeredményben azon-

ban a szövetség munkássága az alkohol-ellenes mozgalomra és a vele kapcsolatos egyéb szociális törekvésekre mérhetetlen haszonnal jár, a szervezés művészetének pedig oly fejlettségét érte el, amely kétségtelenül gondolkodásra bírja a szervezkedés legcinikusabb ellenségeit is.

AZ OTTHONMUNKA.

Írta: FERENCZI IMRE. (Folytatás.)

Így Angliában a belügyminiszter (Home-Secretary) 1906-ban bocsátott ki egy rendeletet, amellyel meghagyja, hogy a munkáltatók kötelesek külső munkásaikról listát vezetni. E listában megjelölendő a munkások pontos neve, foglalkozásuk minősége, hogy munkásokként vagy kismestereként vannak-e alkalmazva, továbbá a hely, ahol a munkát tényleg elvégzik. E listákba a gyárfelügyelőknek és a helyi hatóságok hivatalnokainak szabad betekintést kell engedni, valamint minden február és augusztus elsején be kell azt terjeszteni a helyi hatósághoz. Egyéb nevezetesebb törvényes intézkedés e társadalmi kelevény kiküszöbölésére még Nagybritanniában sem történt. A 80-as évek végén kiküldött felsőházi bizottság kétévi munka után szerencsésen megállapította az otthonmunka — fogalmát. Az osztrák ipartörvényjavaslatnak az otthonmunkásokra vonatkozó előadói tervezete — amennyire eddig nyilvánosságra került — kizárólag a kötelező bejegyzés formalisztikus rendszabályára szorítkozik. Hogy e bejegyzés mily célokra fog szolgálni, arról a lassú ütemű osztrák szociálpolitikának még úgy látszik magának sincs tisztult fogalma. E tervezet szerint mindenki, aki ruhák, fehérneműek és cipők készítésével iparszerűleg foglalkozik, köteles azt, tekintet nélkül arra, vajjon az illető más ipart is űz, az iparhatóságnak bejelenteni. A bejelentés alapján az iparhatóság iparigazolványt utal ki. A divatár kereskedőknek (Konfektionär) szóló iparigazolvány tulajdonosa jogosult a megjelölt árúk készítésére, azaz a nyersanyag bevásárlására, annak megszabására és saját műhelyében vagy otthonmunkásokkal való elkészítésére, de azokat a belföldön csak arra jogosult továbbárusítóknak adhatja el. A divatárkereskedőkkel szemben a konfekciós munkások, azaz oly személyek állanak, akik munkabér fejében akár munkáltatójuk műhelyében, akár mint közvetítő mesterek vagy otthonmunkások dolgoznak. E konfekciós munkásoknak különösen e két utóbbi csoportját emeli ki a tervezett amennyiben hatósági felhatalmazásra van szükségük, hogy iparukat kifejthessék; e célból a közvetítő mester közvetítő mesterkönyvre (Zwischenmeisterbuch), az otthonmunkás otthonmunkakönyvre

(*Heimarbeitetbuch*) van utalva. Mihelyt ily foglalkozást vállaltak, három napon belül kell a munkakönyvért folyamodniuk. A helycsere alkalmával három napon belül be kell azt a hatóságnak, amely az igazolványt kiállította és a hatóságnak, amelynek az illető illetőségi körébe tartozik, jelentenie. A közvetítő mesternek is be kell jelentenie a felvett vagy elbocsátott munkásait. A divatárkereskedőknek viszont csak igazolványos közvetítő mestert és otthonmunkást szabad alkalmazniuk. A közvetítő mester alkalmazottai, valamint azok, akik a konfekciósok műhelyeiben dolgoznak, nem kapnak külön igazolványt.¹

A belajstromozás az első eszköz arra, hogy az otthonmunkások lehetőleg az összes munkásvédelmi és jóléti intézményekben részesedjenek. Nélkülözhetetlen, hogy az egészségügyi rendszert a maga népművelő tevékenységét erre a térre is kiterjeszthesse. Az angol belügyminiszter említett rendeletének célja az hogy mindazokat a munkáltatókat akik egészségtelen műhelyekben dolgoztatnak, szigorú büntetéssel lehessen sújtani. Büntetéssel fenyegeti továbbá az olyan munkáltatókat is, akik oly háztartásban dolgoztatnak, amelyben ragályos beteg fekszik. Már ezek az intézkedések is jótékonyan hatnak a munkások helyzetének javítására. Először is megszüntetik azt a teljesen megokolatlan prémiumot, amelyet az otthonmunkásokkal dolgoztató vállalkozók a szociálpolitikai terhekkel megrótt gyári és műhelyi vállalkozókkal szemben élveznek. Másodszor amaz iparágakban, amelyekben ez a termelési mód elkerülhetetlen, illetve egyenesen megokolt, egészséges műhelyviszonyokat terem. Ahol pedig nem az, ott azt társadalmi érdekből egyszerűen megszünteti.

De az államnak egyenes befolyást kell szereznie az otthonmunkás-szakmákban uralkodó munkabérek és a munkaidő magasságára is.² Egyesek, pl. Francke itt is megelégednek azzal, hogy az állam csak közvetve mozdítsa elő a munkafeltételek javulását, egyrészt azáltal, hogy szigorú szankciók mellett bérkönyvek (*Lohnbücher*) tartását rendeli el, másrészt azáltal, hogy az állam, valamint a többi nyilvános testületek szállítási megbízásokat otthonmunkásokkal dolgoztató vállalkozóknak, vagy elvileg ne adjanak, vagy legalább követeljék meg azt, hogy a gyári és műhelyi béreknek

¹ Winter szerint ennek az lesz a hátrányos következménye, hogy aki egyszer közvetítő mesterhez került tanoncnak, az az otthonmunkából aligha vergődik többé ki (*Die Reform der Heimarbeit in Oesterreich. Correspondenzblatt. G. d. G. D. Jg. 16. S. 181.*)

² Az otthonmunka teljes eltörlését egy oldalról sem kívánják. S alig remélhető, hogy ama glasgowi vállalkozók, akik a ruházati és ingkonfekciós iparban e közveszélyes rendszert teljesen eltörlték, sok követőre foghatnak találni.

megfelelő minimális tételeket fizessenek. Határozatosan előmozdíthatja itt is különösen a kollektív egyezmények keletkezését: a megállapított szakszervezeti munkafeltételeket szokásjogi erővel ruházhatja fel azáltal, hogy hivatalosan közzéteszi azokat.¹ E rendszabályok már igen közel járnak, sőt részben összeesnek a victóriai bérminimum-hivatal rendszerével, de mégis eltekintenek annak lényegétől, a bérminimumnak kényszererővel való megállapításától Schwiedland tanár igen erélyesen síkra szállt a német birodalmi gyűlésen tett ama javaslat mellett, hogy „kötelező határok állapítsanak meg az otthoniparban, amelyek alá az egységber méltányossági szempontból nem szállhat”.² Sir Charles Dilketől az angol alsóházban, a nőmunkásszövetség (*Womens Trade-Union Leage*) nevében már régebben benyújtott törvénytervezet,³ valamint a német szociáldemokrata párt törvényjavaslata is ezt célozza. Ily javaslat a munkáltatók részéről felmerült az ipartörvény revíziója alkalmával az osztrák ipartanácsban is. Amit e mindenképp megokolt és egyedül biztos eredménnyel kecsegtető javaslat ellen eddig felhoztak, nem állja meg a komoly kritikát. Francke egyebet sem hoz fel ellene, mint hogy jelentősen beleütköznék a fennálló iparjogba. A sürgető társadalmi szükség azonban a fennálló jogelveket az elkerülhetetlen reformok komoly akadályainak soha nem ismerte el. A liberalizmus *laissez faire*je épannyira ellentétben állott az ancien régime testületi szellemével, miként az eddigi társadalmi reformok s az egész szociálpolitikai irány a római jog tulajdonfogalmával.

(Befejezése köv.)

SEXUÁLIS PEDAGÓGIA.

Írta: GLÜCKLICH VILMA.

Ezt a kérdést tárgyalta egy Mannheimban most lefolyt kongresszus; tagjai a legkülönbözőbb életfelfogás híveiből kerültek ki, biztos jeléül annak, hogy e kérdés nagy jelentőségére, megoldásának sürgős szükségére nézve olyan embercsoportok vannak egy véleményen, amelyek

¹ I. h. 565. 1.

² *Soziale Praxis. Jg. 1902/1903. Sp. 497. ff. L. továbbá Schwiedland, E Ziele und Wege der Heimarbeitergesetzgebung Gutachten. Wien 1899.*

³ E törvényjavaslat a Home Secretary kötelességének tekinti azt, hogy a szakszervezeteknek, az iparképviseleteknek, avagy egyszerűen valamely ipar 6 munkáltatójának vagy munkásának kívánságára az illető iparág munkásviszonyairól vizsgálatot rendeljen el, hogy ennek alapján munkahivatalt létesítsen. A hivatal 4—10 munkás- és munkáltató-ülnekből álljon és minden munkanem és munkáscsoport számára idő- avagy darabbértételeket, illetve bérminimumokat is állapítson meg. Egy munkáltatónak se legyen szabad alacsonyabb munkabéreket fizetnie, különbeni 20 £ büntetésnek terhe alatt. Az ellenőrzés az iparfelügyelők feladata. A munkáspárt mai hatalma mellett nem valószínű, hogy a Bill Dilke előbb-utóbb törvénnyé válik.

minden más téren elkeseredett küzdelmet folytatnak egymás elvei és nézetei ellen. Az elnökségnek szigorúan kellett ügyelnie, nehogy az előadók és a vitában résztvevők egy hajszálnyira is eltérjenek a napirenden levő kérdéstől; mert különben bajos lett volna biztosítani a békés egyetértést egyfelől a keresztény világnézet rajongói, másrészt a természettudományi gondolkodás legradikálisabb képviselői között. De amíg a napirendtől el nem tértek, örvendesen megegyező véleményeknek adtak kifejezést a dualizmus és a monizmus hívei, bámulatos harmóniában dolgoztak együtt anyák, tanítók, orvosok és hatósági küldöttek. Utóbbiak is szép számmal jelentek meg: Baden, a vendéglátó nagyhercegségnek mind belügyi, mind tanügyi kormánya; Poroszország közoktatásügyi és kereskedelmi minisztere, a német birodalom tengerészeti hivatala, Württemberg, Braunschweig, Hessen, sőt Svédország kormánya is (2 kiadott útján) képviseltette magát. Magyarországból Liebermann Leó dr., a nemi betegségek elleni védőegyesület elnöke, továbbá a Feministák Egyesületének képviselője és „Az Újság” tudósítója vettek részt a kongresszuson. Nagy tetszést keltett Liebermann dr. pohárköszöntője, melyben rámutatott arra a túlzott aggodalomra, melyet a nemi felvilágosítás eszméje kelt konzervatív embereken. Nem az első nyilatkozat ez, amelyben e kiváló szakértő a felvilágosítás hívének vallja magát; élénken emlékeztünkben van „Az Újság 1906. húsvéti számában közzétett nyilatkozatának utolsó mondata: „A legnagyobb nyíltság volna a nemi nyomor legjobb ellenszere. A liberális felfogás hívének mutatkozott akkor is, midőn Schwarzer tanár nyílt levelére adott válaszát érdekes pedagógiai kísérlettel kapcsolta össze: 15 éves fiával adatott választ a felvilágosítás idejére, mikéntjére vonatkozólag. A főiskolai ifjúság számára írott röpiratával pedig nagy pozitív szolgálatot tett a felvilágosítás ügyének. Bár sok követője akadna orvosaink között, akiknek nagyrésze eddig meglehetősen közömbös magatartást tanúsít ebben a kérdésben!

A kongresszusnak, melynek elnöki asztalánál ott láttuk Beck főpolgármestert, Sickingen tanügyi tanácsost és Bassermann képviselőt, nagy érdeme, hogy bár a szexuális nevelés egészségügyi oldalát tárgyalta kötelességszerűen első sorban, mint azt Blaschko dr., a nemi betegségek elleni német társaság elnökségének tagja, mindjárt bevezető beszédében kiemelte, mégis folytonosan utaltak orvosok, pedagógusok és szülők egyaránt a kérdés etikai, esztétikai és szociális vonatkozásaira; hogy a nemi felvilágosítás kérdését, amely a napirend egyedüli pontja volt, a tárgyalások beleillesztették a harmonikus nevelés egészébe, mint az élet egyik fontos oldalára előkészítésnek egy részét.

A tárgyalások 4 főcsoportra oszlottak:¹ ezek mind-egyikéről több előadást és vitát hallottunk. Az előadások a legkülönbözőbb árnyalatú felfogás kifejezői volt aki a legfélényebb, habozó, de a felvilágosítás nélkülözhetetlenségéről mégis meggyőződött konzervatív állásponttól, egészen a természettudós egyszerű, természetes felfogásáig.

¹ I. A családnak vagy az iskolának kötelessége-e a 10 éven aluli gyermek felvilágosítása?

II. A középiskolát elhagyó ifjúság felvilágosítása.

III. A nemi felvilágosítás szerepe a tanítóképzésben.

IV. Milyen életmód teszi lehetővé az egészséges nemi életet?

Az I. kérdés tárgyalásában Krukenberg asszony az anya feladatairól beszélt saját tapasztalatai alapján; hangsúlyozta, hogy a mai anyák közül milyen kevesen képesek e magában véve éppenséggel nem nehéz feladat megoldására; hogy a munkásnyák millióira nézve, akik előadó szerint sokkal természetesebben gondolkoznak ezekről a dolgokról s azért gyermekeik vezetésére alkalmasabban volnának, mint a vagyonos osztály túlfinomult ideg-tetű, elfoglalt asszonyai, lehetetlenné teszik azt a gazdasági viszonyok. A népiskola feladatait egy mannheimi és egy hamburgi tanító vázolta; mindketten egyetértettek abban, hogy a népiskola kötelességet mulaszt, ha ebben a fontos kérdésben megtagadja növendékeitől a szellemi vezetést. A középiskolákra vonatkozólag ugyanilyen értelemben nyilatkozott egy mannheimi középisk. tanár. Mindhárman a természetrajzi tanítás keretében, egyszerű és természetes módon, minden feltűnés, minden ünnepesség nélkül kívánják ezt a kérdést kezelni. Csak alaposan kidolgozott tervezetük részleteiben mutatkoznak eltérések, amelyekre itt ki nem térhetünk. Érdekes lesz összehasonlítani ezeket a terveket. Rózsa Ignác magyar vezérfonalával, melyet a magyar sajtó egyrésze oly nagy ellenszenvvel fogadott, míg Németország büszke önállóan dolgozó pedagógusaira. Még az ifjúsági olvasmányoknak helyes, irodalmi kritériumon alapuló megválasztásáról és a lányoknak szánt mai irodalom silány voltáról értekezett Koester hamburgi tanító, aki jegyzéket is állított össze ifjúsági könyvtárak számára. Azután megindult a vita. Mint néhány hónappal ezelőtt nálunk, úgy itt is felmerült az a pszichológiai tévedés, mintha a korai felvilágosítás veszedelmes volna, de csakhamar tisztázódtak a nézetek: éppen a népiskolai növendéknél alszik még a nemi ösztön s így a természetrajzi tanítás keretében közölt objektív ismeretanyag mintegy beraktározódik az agysejtekbe, ahol az ébredő vágy készen találja, mint a fejlődő akarathoz erős motívumát. Nagyon megkönnyíti az iskola dolgát, ha a szülők természetes viselkedése, őszinte feleletbi bizalmat keltenek a gyermekben és távol tartották tőle a fantáziát izgató, hamis képzeteket. Nagyon találóan mondta Krukenberg asszony: „Igaz feleletet adjunk a gyermek legelső kérdésére, mert különben később gyűlik meg a bajunk, ha tarthatatlanokká válnak a dajkamesék állításai; önmagunkat kell meghazudtolnunk s elveszítjük a gyermek bizalmát.

A tárgyalás második pontjához két egymástól teljesen eltérő egyéniség nyújtotta a vita alapját: von den Steinen düsseldorfi és Fürstenheim berlini orvos Mindketten érettségi vizsgálat előtt álló fiúk felvilágosítására tettek kísérletet. Von den Steinen szónoki egyéniségének megfelelő ünnepies formában buzdította a fiukat arra, hogy őrizték meg tisztaságukat a házasságig; családjuk egészsége érdekében keressék a komoly, tisztességes környezetet, jövevényű lányok társaságát. A fizetett szerelem, torzképe annak, amelyet a természet törvényei követelnek. Ha mégsem tudtak eléggé erősek lenni, ha emiatt betegséget szereztek, forduljanak azonnal orvoshoz; ne ítélnék el senkit, ha gyengének bizonyult is; ellenben szigorú mértéket alkalmazzanak önmagukkal szemben. Fürstenheim teljesen intellektuális érvekkel dolgozik: kifejti a fiúk előtt egyfelől a tiszta nemi élet, másfelől a korai vagy mértéktelen nemi élvezetek következményeit és felszólítja őket: válasszanak. Nézete szerint a nagyvárosi gyermek skeptikus

hajlamainak és az ifjúság önállósági vágyának ez jobban megfelel.

Ehhez a ponthoz sorolták még az ipari és kereskedelmi szakiskolákat elhagyó ifjúság felvilágosítását, amelyről e szakiskolák felügyelője, Beckert érkezett. A most következő vitában a magyar közönség kedves ismerőse, F ü r t h asszony mutatta ki, hogy milyen nagyfontosságú a leányok felvilágosítása; hogy milyen védtelenül bocsátják ki őket az életbe, a tudás és önálló akarás fegyverei nélkül. Krukenberg asszony követeli e helyen a leányok számára is kötelező ismétlő iskolát, amely megoldaná ezt a feladatot is, amelyet leányiskolákban orvosnőre kell bízni. A porosz közoktatásügyi kormány egyik képviselője, Matthias titkos tanácsos, jelenti, hogy a hannoverai iskolák igazgatóinak 54-tagú testülete a legutóbbi napokban határozta el felvilágosító előadások tartását az iskolát elhagyó ifjúság számára. Kirchner egészségügyi tanácsos, a porosz közoktatásügyi kormány másik kiküldöttje, azokról az előadásokról tesz említést, amelyeket 4 év óta ő is, mások is a kormány megbízásából tartanak középiskolák igazgatói és tanárai számára; ezek ugyanolyan kitűnő hatásúknak bizonyultak, mint azok, amelyeket egyetemeken és — mivel ott elkésztettek látták — újabban gimnáziumokban tartanak. Az orvost tartja hivatottnak e feladat megoldására minden fokon, „mert kellő óvatossággal és gyöngédséggel ő képes erre leginkább”. A tanácsos úr, aki maga is orvos, nem tudja, hogy éppen az orvos gondolkozik erről a kérdésről legtermészetesebben, szokta meg annak tárgyalását leginkább és hogy ezért az orvostól követelhetjük legkevésbé azt a félénk óvatosságot, amelyet — úgy látszik — éppen ő kíván érvényesíteni. Chotzen dr. breslauer orvos, aki egy népművelő egyesületen tart évek óta szülőket felvilágosító előadásokat legjobb eredménnyel, sürgeti ilyenek elrendelését minden közép- és szakiskola távozó növendékei számára

A tárgyalásnak III. a tanítóképzésre vonatkozó része mind az elnökség, mind az előadók és vitakozók egybehangzó véleménye szerint az, amely legnagyobb jelentőségű, a leggyorsabb intézkedést követeli és amely haladéktalanul megoldható. Mert ha aggodalmaskodunk és óvatosak kívánunk lenni ennek a feltétlenül szükségesnek bizonyult pedagógiai munkának keresztülvételében, akkor elsősorban azokat kell reá képesíteniünk, akiknek elkerülhetetlen kötelessége, hogy az ifjúságot felvilágosítsák. Lacroix mannheimi tanító, e tárgy előadója, kiemeli, hogy mindkét nembeli tanítósnak mind egyéni érdeke, mind hivatása milyen sürgősen követeli, hogy e kérdésről alaposan, rendszeresen és kimerítően tájékozva legyen. — Duensing hannoverai tanítónő elmondja, hogy növendékeinek kérdései hogyan kényszerítették a felvilágosításra és hogy milyen természetes egyszerűséggel adhatta meg azt, mindenféle rossz mellékhatás nélkül. A vita folyamán mind a német tanítóság képviselői, mind Sickingen tanügyi tanácsos erősen kikeltek a német tanítóképzés hiányai ellen és erélyesen követelték, hogy az egyetem képezze a tanítósnak és hogy ne nagy mennyiségű ismeretanyag közlését, hanem annak alapos feldolgozását tekintse a tanítóképzők főfeladatának. Véleményeltérés itt csak annyiban merült fel, hogy az előadó a tanfolyam végére kívánta helyezni mind a nemi felvilágosítás rendszeres feldolgozását, mind

az annak tárgyalására vonatkozó módszeres útbaigazítást; egyes felszólalók ellenben — tekintettel arra, hogy mai viszonyaink között a tanítójelöltek is készületlenül állanak e kérdéssel szemben, még pedig a nemi fejlettség küszöbén vagy nemileg fejletlen, — itt is a természetrajzi oktatásba kívánták beleilleszteni az egyén használatára szánt felvilágosítást; a tanfolyam végére hagyandónak vélték az anyag módszeres feldolgozását. Az eszmének 4 év óta bátor előharcosa, a múlt térlől ismert kiváló vendégünk, Lischnowska Mária, ismételt lendületes felszólalásokban buzdította a tanítósnak ennek az újabb feladatnak buzgó és lelkiismeretes teljesítésére; kifejtette, hogy a nemi életnek természetes határok közé szorítása, a felelősségérzet felkeltése férfiban és nőben egyaránt, szóval a nemi viszonyoknak olyan irányú fejlődése, amely méltó a kultúra mai színvonalához: milyen nagy értékekkel gazdagítja majd az emberiséget Szavait élvezettel hallgatta és lelkesedéssel fogadta a kongresszus, melynek munkássága nem lett volna lehetséges az ő nagy önfeláldozást igénylő, úttörő működése nélkül.

A tárgyalás IV. pontja gyakorlati útmutatást hozott szülők és nevelők számára: hogyan óvhatják gyermekeiket a nemi élet veszedelmeitől célszerű táplálkozás, szoktatás és szellemi foglalkoztatás útján? Eulenburg berlini tanár minél több növényi táplálékot, izgató szerek: alkoholt, kávé, tea stb. kerülését, minél több mozgást szabad levegőn, elegendő és rendszeres időközökben ismétlődő alvást, kényelmes ruházatot ajánl. Ne askézis legyen a jelszó, mellyel az ifjúság tetteit irányítjuk; önuralomra neveljük és arra képesítjük, hogy magasabb célok érdekében egy-egy élvezettől lemondjon. Utal az olvasmányok jelentőségére, a szentimentális fércművek egészségtelen irányára; kiemeli, hogy a koedukáció egyike a leghathatósabb eszközöknek, amelyekkel visszaállítható a két nem közötti természetes viszony. Rámutat a lakásviszonyok nagy jelentőségére a nemi kérdés szempontjából és sürgősen szükségesnek tartja azok gyökeres megjavítását

F ü r t h n é, mint 8 gyermek anyja, örömmel referál arról, hogy egy kevés türelem és a gyermek megértése milyen könnyűvé teszi e téren a nevelő feladatát. Fiziológiai illetlenségeknek tartja mindazokat a gyermekkori ártalmas szokásokat, amelyekből tudatlanság és álszemérem „ifjúkori bűnököt” csináltak és amelyekről nem is nehéz leszoktatni a gyermeket, ha gondosan ügyelünk alvasközben elfoglalt helyzetére, nem vetjük fekvőhelyét túlságos melegen és puhán, megakadályozzuk kezének célszerűtlen elhelyezését és mozdulatait; ha állandóan foglalkoztatjuk a gyermeket, ügyelünk játékára és olvasmányaira s ami legfőbb: bizalmat kellünk a gyermekben. Csak ez utóbbi teszi lehetségessé, hogy megelőzzük vagy elhárítsuk a fenyegető veszélyeket. Ne szoktassuk a gyermeket nyalánságra, ne puhtassuk el; ne rendezzük be életét a felnőtteknek megfelelő, de az ő természetével homlokegyenest ellenkező módon, mint az a gyermeksétáltatás mai módja, a gyermektársaságok és előadások rendezése, gyermekek esti szórakoztatása útján történik. Ezek koránérett, hamar vénülő, igazi gyermekségétől megfosztott nemzedéket nevelnek.

A koedukációt, amely kitűnően bevált nemcsak Amerikában, de Németország falusi iskoláinak nagyrésze-

ben, továbbá éppen Badenben is. ahol csaknem 1000 leány végzi fiúkkal együtt a középiskolát, nagyon fontos tényezőnek tartja a nemi élet természetes fejlődésében: az együttes munkában növekedő ifjúság érteni és becsülni fogja egymást; a megszokás mérsékli a nemi különbség izgató hatását, úgy hogy ritkán származik a baráti viszonyból szerelem; de ha igen, akkor az sokkal magasabb erkölcsi színvonalon áll, mint a tisztán nemi vonzásból származó érzelem.

A munkásnők gazdasági helyzete lehetetlenné teszi, hogy nevelői feladatuknak eleget tegyenek; ezért követeli a rövidebb munkaidő törvényes megállapítását. A lakásviszonyok mostohasága nagy mértékben növeli a nemi nyomort; azért házépítő és háztartási szövetkezekre van szükség.

A szemérem, amelyet féltetni szoktak a felvilágosítástól, nem a természetesnek aggódalmas elrejtésében nyilvánul; a szemérem finomérzésű embereknek visszarettenése legbensőbb érzelmeik nyilvános tárgyalásától. De érzelmeiket a felvilágosítás nem érint; tehát a szeméremzetet sem sértheti.

Foerster tanár Zürichből a keresztény világnézet alapján áll; erős pedagógiai érzéssel felismerte, hogy az akarat erősítése — ő gimnasztikának nevezi — annak minden téren gyakorlása útján lehetővé teszi a küzdelmet a nemi ösztönnel szemben is. Míg ez a nézet a kongresszus egyhangú helyeslésével találkozott, addig erős ellenmondást keltett az a cél, amelyet Foerster az erős akarat elé tűz: a teljes aszkézis. A vitában fontos új szempontok nem érvényesültek; érdekes volt Griesbach mühlhauseni tanárnak, az ismert iskola-higiénikusnak feljajdulása: mozgást ajánlanak az ifjúságnak, de az iskola nem ad rá szabad időt. Őszinteséget kívánnak és mégis fenntartanak egy olyan hazugságot, mint az érettségi vizsgálat! (A Karlsruheban most lefolyt iskolaegészségügyi kongresszus követeli az érettségi vizsgálat megszüntetését.) Ugyanez a felszólaló jelenti, hogy Elzász-Lotharingiában a koedukáció eredményei megszüntették minden azzal ellenkező véleményyt.

A kongresszus pillanatnyi eredménye, hogy:

a nemi betegségek elleni német egyesület taggyűlése határozatilag kimondta, hogy szülői háznak és iskolának egyaránt kötelessége a gyermeket a nemi kérdéstről felvilágosítani; előbbinek alkalomszerűen, a gyermek kérdései kapcsán, utóbbinak rendszeresen a természetrajzi tanítás keretében kell ezt megtennie. A közép- és szakiskolákból távozó ifjúságot meg kell ismertetni a nemi betegségek veszélyeivel.

Legsürgősebb teendő a szülők, tanítók és leendő tanítók előkészítése erre a feladatra; az egyesület minden rendelkezésére álló eszközzel rajta lesz, hogy ezt reszten saját előadói és röpíratok útján megtegye, részben az illetékes hatóságokat ennek elrendelésére és foganatosítására bírja.

A Feministák Egyesülete ugyanilyen értelemben intézett felterjesztést a székesfőváros tanácsához. Reméljük, hogy ennek a kérvénynek gyors elintézéséhez a mannheimi kongresszus távolbhatása is hozzá fog járulni.

SZEMLE.

Nagyvárad Közönsége a nők választójogáért. A Nagyvárad Magántisztviselők Egyesülete május hó 26-án népgyűlést tartott, amely határozatilag sürgeti a kormányt, hogy az „általános, egyenlő, a nőkre is kiterjedő, törvényes munkaszüneti napon községenként és titkosan gyakorlandó választójogi törvényjavaslatot úgy nyújtsa be, hogy az még ez évben törvényerőre emelkedjék”.

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége június 7., 8. és 9-én Budapesten tartja 3-ik közgyűlését. A szövetség irodájának hibájából közelebbi adattal nem szolgálhatunk, mert a meghívókat nem küldték meg szét, bár alapszabályszerűen ennek már régen meg kellett volna történnie. Utalunk azonban a napisajtóra, amelynek módjában lesz a közönséget tájékoztatni. A közgyűlésen a csatlakozott egyesületek minden tagja részt vehet. A nőtisztviselők és a feministák egyesületei tagjai a Nőszövetségnek.

Magántisztviselők kongresszusa. Június 29-én és 30-án Budapesten megtartják a Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak országos kongresszusát. A kongresszuson a nőtisztviselőket érdeklő minden kérdés tárgyalásra kerül, fontos tehát, hogy úgy a budapesti, mint a vidéki nőtisztviselők feltétlenül résztvegyenek a kongresszuson; a jelentkezés feltételeiről a N. O. E. titkársága tájékoztat. Június hó 15-ig fogadnak el jelentkezéseket.

A nők választójoga a magyar képviselőház napirendjén. A képviselőház kérvényi bizottsága május hó 8-án tartott gyűlésén foglalkozott a Nőtisztviselők Országos Egyesületének és a Feministák Egyesületének az országgyűlési aktív és passzív választójognak a nőkre való kiterjesztésére irányuló kérvényeivel, amelyeket a belügyminiszternek kiutalt. Ez azt jelenti, hogy a parlamentnek legközelebb tárgyalnia kell a kérvényeket.

Nagyvárad Nőtisztviselők Egyesülete. Ilyen címen alakulófélben van egy új egyesület, amelynek szervezésére a Nőtisztviselők Országos Egyesülete kezdeményezésére tíz nagyváradai tisztviselő vállalkozott. A lelkes, buzgó kis csapatot a Nagyvárad Magántisztviselők Egyesülete kollegiálisan támogatja a kezdés nehéz munkájában.

Társas utazás Hollandiába. A Nőtisztviselők Országos Egyesületének május 3-án tartott tagértekezletén Grossmann Janka a szabadságidő megszerzéséről és felhasználásáról tartott érdekes előadást, melynek kapcsán elhatározták, hogy olyan cégekhez, amelyek „elvből nem adnak szabadságot”, az egyesület hivatalosan átír az elv megdöntése érdekében. A taggyűlés továbbá elhatározta, hogy jövő év június havában társas utazást rendeznek Hollandiába. A pénzügyi nehézségek leküzdésére vonatkozó gyakorlati tanácsokkal Grossmann Janka alelnök szolgál.

A női választójog Kérdése a nemzetközi szocialista Kongresszuson. A német szociáldemokratapárt indítványára a legközelebbi nemzetközi kongresszus napirendjére tűzik majd a nők választójogát. A hollandiai pártgyűlés szintén elhatározta, hogy a kérdés tárgyalását követeli.

IRODALOM.

Hogyan születünk. Írta: Jarintzoff Dimitryné. Fordította angolból: Békássyné Bezerédj Emma. — Budapest 1907. Aczél testvérek könyvkereskedése Ára 1,20. A nemi felvilágosítást terjesztő könyv ismertetésénél e lap hasábjain talán nem is kellene előrebocsátani ama kijelentést, hogy e közegészségi világosság és igazság közeledő és végleges diadalában bizunk és hogy meggyőződésünk szerint egyáltalában nincs is olyan haladás, amelynek valóra válása lehetetlen volna, nincs olyan reformeszmé, amelyet nem lehetne keresztülvinni. Valljuk, hogy földolog mindig a való, az igazság ismerete; de bátran kell a dolog szemébe nézői. Tudjuk, hogy szokások és nézetek hamar változnak, lehetetlenségek hirtelen megvalósulnak. Ez a történelem tanúsága. Ez áll társadalmi kérdésekre úgymint közegészségiekre és épen ez utóbbiak terén látunk és várunk is még nagy haladást és sok reformot.

Ide tartozik a nemi fölvilágosítás problémája is, amelyet nálunk a Feministák Egyesülete hozott ki a napfényre és amely kérdés ösereje már mozgásba hozta nálunk is az elméket. Minap olvashattuk az „Orvos Szövetség” hasábjain Babarczy Schwartzter Ottó nyílt levelét és Liebermann Leó válaszát ebben a kérdésben. Ebből már látni való, hogy helyes útra terelődik a kérdés? oda, ahová elsősorban való: a közegészség ügyének első fórumai elé, amelyeknek megszemélyesítői: Schwartzter és Liebermann. Mind a ketten a haladás mellett vannak és hisszük, hogy dülöre fogják vinni a kérdést. Arra azonban készen kell lennünk, hogy az még sok időbe telik. De ami késik, nem malik. Elsietni ezt az ügyet nem szabad. Pedig, ha egy szóba kellene összefoglalnom kritikámat, amit a fenti magyar fordításáról, amelyet a Feministák Egyesülete megbízásából átnéztem, mondanom kell, avval fejezném ki, hogy: el van sietve.

Elofvastam a munkát elejétől végig és elismerem a jó szándékot, helyesnek is találok a kiindulást és az irányt, amelyet a mű követ, dicsérem a buzgóságot is, amellyel annak fordítója hozzáfogott, hogy átültesse a magyarba; de szerencsésnek és sikerültnek nem mondhatom se a munkát, se fordítását. Nem találtam azt arravalónak, hogy az ellenfeleket meggyőzze és meghódítsa; sem alkalmasnak, hogy a vakokat fölvilágosítsa, a tudatlanokat tanítsa, a kérdés híveit és a szakembereket kielégítse. Csak a kíváncsiaknak nyújt izelítőt és ebben nem az a hiba, hogy keveset, hanem az, hogy rosszat.

Kifogásaim a munka velejére vonatkoznak és annak is csupán az emberre tartozó részletére. Azt azonban meg kell jegyezni, hogy az ebben talált hibák halmaza azt a gyanút kelti, hogy szakértő botanikus és zoológus a növényekre és állatokra vonatkozó részletekben talán éppannyi kifogásolni valót talál. Ha a kifogások csak a magyar fordító rovására írandók, annál sajnálatosabb a dolog.

A könyv tulajdonképeni anyaga: „Hogyan születünk”, 12 szakasza van osztva. Az első nyolcban a növények és alsóbbrendű állatok szaporodásáról és keresztjeződéséről mond el a szerző sok olyat, amit a természetrajzi órákban ma is tanítanak az iskolákban, de amit helyénvalónak tartok olyan könyvben is, amelyet az anyáknak szántunk, gyermekeik fölvilágosításának megkönnyítésére. Ezt a nyolc

szakaszt nem is kritizálom, még csak a nyelvezet formai gyöngéinek szempontjából sem.

A 9. szakaszban tér rá a szerző az emlős állatok és az ember születése, illetőleg gyarapodása módjára és mikéntjére de ebben elejétől fogva oly zavaros, úgy az anatómia, mint a fiziológia, hogy azonnal kirí a laikus író és a laikus fordító. Pedig csak laikus olvasónak van szánva ez a munka írójának és fordítójának is elsőrangú szak tudósnak és jó írónak kellene lenniök. Kirí a munkában a laikus abból, hogy a szerző a lényegest a lényegtelenről, a fontosat a mellékestől nem tudja megkülönböztetni, a fordító pedig a technikus terminusok használatában és megválasztásában teljesen járatlan. Kirí abból is, hogy pl. a peteérés folyamata, vagyis a gyermekleányának hajadonná serdülése, majd pedig a megtermékenyítés és fogamzás nemcsak felületesen, de hibásan és rosszul van magyarázva. Rossz az embrió fejlődése és növekedésének leírása, rossz a placenta kitolásának, rossz ez a rész véges-végig, úgy hogy az ember elbámul a merészségen, amellyel ilyen komoly, ilyen fontos és ilyen kényes kérdés megoldásához hozzáfogott két laikus, akinek hozzá más jussa nincs, mint az, hogy mind a kettő anya és mind a kettő lelkes híve a fölvilágosításnak.

Igazán nem lehet és nem érdemes a munkát behatóan méltatni, hibáit és tévedéseit nyomról-nyomra követni és kimutatni, mert akkor újra kellene megírni az egész könyvet. A tájékozatlanság illusztrálására elég, ha megemlítem, hogy pl. az ondószálcsa nagyságáról úgy próbál fogalmat adni a fordító, hogy a hüvelykujj szélességét veszi mértékül és e szélesség 1500-ad részével mondja egyenlőnek; holott jobb volna a mi mértékegységünk szerint kifejezve 0,05 milliméternek mondani, ami annyi, mint a milliméternek 5 századrésze vagy a centiméternek 5 ezredrésze. De mire való laikusnak ilyen vagy amolyan hosszmeghatározás többet ért volna jó rajz róla és alája írva, hogy ez 800—1000-szeres nagyításban mutatja az ondószálát. Nem kevésbé felületes és tájékozatlan író és fordító, amikor az újszülöttet 1 lábnyinak mondja, holott az a mi hossz-mértékegységünk szerint éppen $\frac{1}{2}$ méter = 50 centiméter = 18 hüvelyk = $\frac{1}{2}$ láb, vagy amikor a placentáról azt állítja, hogy azt a magzat maga után húzza, holott az újszülött rendesen már régen pólyájában fekszik, amikor a placentát kontrakciók leválasztják a méh faláról és kitolják a hüvelyből, ha ugyan a baba segítségére nem szorul a szülés e szakasza.

Az egész IX. szakasz naivul van megírva és hibákkal teli; nyelvi formai tekintetben majdnem a ponyvairodalom szintjén van. A X. és XI. szakasz tartalmával és előadási módjával sem érthet egyet sem orvos, sem pedagógus.

Szóval van ebben a kis füzetben: „de omnibus aliquid et quibusdam aliis” és bizony ráillik, hogy: el van sietve lényegben úgy, mint formában.

Sajnálni való, hogy a Feministák Egyesülete ez eszme propagálása körül kifejett komoly kezdésének első praktikus gyümölcse ez a „kinövés”, mely az ügynek hasznára nem lehet, mert göröngyös fölszínén annyi a homály, árnyék rozsa és penész, hogy abból fölvilágosítás nem sugározhat se a szülőkre, se a gyermekekre.

Dirner Gusztáv dr.

A magyar Kereskedő Könyve. I. kötet Szerkeszti Schack Béla dr. Révai testvérek Budapest Ára 20 K. Nálunk, ahol az egykoronás könyvnek alig akad vevője — csak kölcsönkérője — újabb időben az a meglepő jelenség állapítható meg hogy valóságos tőkebefektetést igénylő munkák szegényebb házakban is találhatók. Tréfásan nézve a dolgot azt lehetnők, hogy a roppant pénzekbe kerülő könyveket azért vásárolják, mert a drága többnyire díszkötéses munkát kölcsön nem adják de e feltevésünknek az volna az alapja, hogy a közönség török-szakad a művek elolvasásáért Hogy ez pedig nem igaz. afelől az eladott drága művek nagy száma sem téveszthet meg. A közönség tudománysozmja nem nőtt meg annyira, hogy aki könyvért egy koronát sajnált nemrégiben, az most mohó áldozatkészséggel százat adjon ki. De itt nem akarjuk e furesa jelenség okait mélyebben kutatni, szinte félünk, hogy az ügyes könyvügnőknek túlságosan döntő szerepére bukkanunk.

A magyar kereskedő könyve is ilyen mammutkönyv — amint az amerikaiak mondják. — Az előttünk fekvő I. kötet kereskedelmi alapismereteket nyújt. Egy-egy tömör fejezet a közgazdasági és kereskedelmi alapismereteket (Jónás János), közgazdaságokat és irodalmukat (Kovács Gyula dr.), a kereskedelem általános történetét (Dománovszky Sándor), Magyarország kereskedelmének fejlődését (Kerekes György), a kereskedelmi szakoktatást (Schack Béla dr.), a kereskedőt érdeklő jogszabályokat (Márkus Dezső dr.) stb. stb. tárgyalja. Természetes, hogy az ilyen dióhéjba szorított tudnivalók csak felületes tájékoztatást nyújthatnak, de hiszen azok a gyakorlati emberek, akik ilyen összefoglaló munkákból művelődnek, — mert alaposabb művelődésre nem futja idejükből — ha egy-egy kérdés iránt jobban érdeklődnek, bővebb szakirodalmat is tanulmányozhatják. Bántóan hiányos és gyakorlati élet követelményeit éppen nem értékeli a női szakoktatás tárgyalása. A munkát érdekes térképek, grafikonok és képek illusztrálják.

Új Magyarország felé. Beszélgetések a szocializmusról. Írta: Jászai Oszkár. Deutsch Zsigmond és társa, Budapest. Ára 250 korona

A nőkérdésről szóló beszélgetések érdekes öszinteséggel kimondják, hogy a szocializmus azon túl, hogy „férfi és nő egyenjogúak”, nem tudja megformulálni a felszabadult nő helyét és szerepét a társadalomban. „Az új társadalom azokat a munkákat fogja a nőkre bízni, melyek a legkevésbé terhesek s a nő biológiai hivatását nem akadályozzák. Nem Jászai nyelvén, ugyanezt mondták és mondják évezredek óta a férfiak: „A nő a házba való, mert minden egyéb foglalkozás megrontja nőiességét”. Hogy eddig a ház, azután pedig a művészet ápolásának négy fala zárja be a nőt erőinek szabad érvényesítése elől, semmit sem változtatna azon a mai állapoton, hogy a férfi csak arra gondol, mi által elégti ki őt a nőnem, mik az ő igényei. Teljesen asztal alá ejti annak a kérdését, mivel elégti majd ő ki a nő szellemi és fizikai igényeit Pedig a természettudományi alapon álló gondolkodó előtt ez a lényegesebb.

Jászai aranykődös messzeségben pláne egy „Freilandot” is lát, ahol „az anyaság pusztja lénye meg fogja állapítani a nő eltartási igényeit a társadalommal szemben. Sőt azt is elképzelhetnék, hogy a szépség és a báj pusztja ténye elegendő volna rá”. Rezignált sóhajjal hesegeti el a „gyönyörű utópiát”, amelyet minden érzékű nő visszatart. Nem, ilyen jövőt nem kérnek a nők, sem a szépek, sem a csúnyák, akik görnyednek a nemi szolgáltatásért kapott gazdasági eltartás súlya alatt és elérendő célnak a

nemi és a gazdasági életnek legélesebb elválasztását tüzték ki (Lásd Charlotte Perkins-Gilman „A nő gazdasági helyzete.”) Igen, ők is álmódnak a szép kultuszáról, de nem úgy, hogy a szépség előjogok megszerzésére szolgáljon Jászai és a hozzá hasonlóan társadalmi jóakarattal telített írók és szociálreformerek ékes bizonyágai annak, hogy a férfi — genialis kivételektől eltekintve — épp oly kevésbé tudja tökéletesen átérzeni a nőt, szükségleteit, magát is kielégítő helyét a társadalomban, mint — ugyancsak genialis kivételekkel — a nő a férfit, szükségleteit és igazságos helyét a társadalomban. Ha szerző a kapitalizmus asszonyáról mondja, hogy az „valójában még mindig a régi háremhölgynek kissé intellektuálisait és moralizált kiadása”, akkor mondja meg őszintén, az ő vágyódásának ideálja, „a szépség, izlés és kényelem papnői”, „a színművészet, ének és tánc művelőinek ezrei”-ben nem támasztja-e fel ugyancsak a háremtípust? Sietünk kijelenteni, hogy számítunk mi is a táncos, víg, derűs, színes jövő örömeire. De ez örömök megszerzését nem tartjuk eo ipso női feladatnak. Nézzük csak a svéd és finn dalosokat, a férfikarénekeket mindenfelé, mennyi művészi élvezetet terjesztenék, milyen jól összefér az ő népies művészetük a férfi „biológiai” és gazdasági hivatásával A gyermeknevelésről ugyanazokat a lazító igazságokat mondja el, amelyek ma már a polgári társadalmat is gondolkodóba ejtik.

A választójog kiterjesztése. Írta: Kriszhaber Adolf dr. Deutsch Zsigmond és társa Bpest. Ára 3 korona. A választójogi irodalmunk hovatovább embarras de richesse-szé fejlődik Kriszhaber dr könyve a felületesség aranykönyve, de elnevezhetjük a kompromisszumok könyvének is. Általános választójog? Természetes! De ... Nők választójoga? Természetes! De ... Hogy Kriszhaber dr. az anyákat és a férfias pályákon nem működő nőket kizárná a választójogból, ismételt példája, annak, hogy az anyaság és háziasszonykodás dicsőítésével jár annak lesajnálása is.

Louise Michel von Karl von Levetzow. Verlag Friedrich Rothbarth, G. m. b. H. Leipzig, Ára 1,50 M. A vierge rouge nagyszabású életének igen szűk vázlatát adja Levetzow. Sok szeretettel elismeréssel, de csak általános vonásokban rajzolja meg a nők egyenjogúsításáért az emberi szabadságért rajongó harcos életét. Kár, hogy a szerző a rendelkezésére állott szűk helyet az állatok szeretetének magyarázásával még jobban szűkíti. Vajjon mi közünk hozzá, hogy Levetzow úrnak sohasem lehetne szeretője egy olyan asszony, aki az állatokat nem szereti? Ha e vallomások helyett többet mondott volna el Louise Michel gazdag életéből, értékesebb volna a jellemrajza.

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK.¹

Marforius: A cselédtörvényjavaslat. Krausz S. és társa, Budapest.

Kemény József: Szegény emberek, Győr, Pannónia könyvnyomda.

Emil Peters: Wann und wie können Vater und Mutter mit ihren Kindern über die Menschwerdung sprechen. München, Seitz und Schauer, Ára 40 Pf.

Hans Östwald: Das Berliner Dirnentum. 2 kötet. Leipzig, Walter Fiedler. Ára kötetenként 10 M.

¹ Bírálatukat fentartjuk magunknak

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitzter-ú. 19.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Arany János-ú. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; **legalább évi 10 korona.**

**GYAKORLATI
TANÁCSADÓ**
VII., Erzsébet-körút
43., III. em.
Hétfőn és pénteken
d. u. 5—7-ig.

Gyakorlati Tanácsadónkat állandó helyiségünk átépítése miatt **ideiglenesen Erzsébet-körút 43. sz., III. em.** (Royal-bérház) alá helyeztük át

HIVATALOS ÓRÁK. Tanácsadás: hétfőn és pénteken d. u. 5—7-ig; — Magántanítónők állás-közvetítése: kedden és csütörtökön d.e. 11—1-ig.

EGYESÜLETI NAPTÁR

1907 június hóra.

7., 8., 9.-ikén:

A MAGYARORSZÁGI NŐEGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZGYŰLÉSE. A közgyűlés napirendjét, helyét és pontos idejét nem tudjuk, mert a Szövetség eddig nem közölte.

23-án, **vasárnap:**

GYERMEK-KIRÁNDULÁS. Találkozás a zugligeti végállomáson d. e. 10 órakor. Visszaérkezés ugyanoda d. u. 1 órakor

A **magántanítónők ügye** érdekében megtettük a legsürgősebb kezdő lépéseket. Az állás-közvetítés vezetését Horváth Janka tagtársunk vállalta, ki hetenként kétszer: kedden és csütörtökön d. e. 11—1-ig Gyakorlati Tanácsadónkban VII. Erzsébet-körút 43. úgy a munkaadók, mint a munkát kínáló tanítónők rendelkezésére áll.

Kiküldetés. A szexuális pedagógia Mannheimban május hó 24. és 25-én megtartott kongresszusán ügyvezetőnk képviselte egyesületünket. Részletes tudósítást lapunk más helyén közlünk.

A gyermekkirándulás. A májusban rendezett gyermekkiránduláson 23 gyermek és és felnőtt vett részt. Hogy a kicsikék meg voltak elégedve a zöldben töltött nappal, abból is kitűnik, hogy a gyermekek „közóhajára júniusban meg kell ismételnünk a „feminista gyermeknapot”.

Nők a mező- és kertgazdaságban. Abban a törekvésben, hogy a nőknek új pályákat nyissunk, különös gondot fordítunk a kertészeti pálya művelésére. Célunk elérésére májusban értekezletet tartottunk, amelyen Magyar Kázmér, az állami földművelési iskolák főfelügyelője és Guttenberg Pál igazgató ismer-

tették a pálya gyakorlati előnyeit. Magyar Kázmér nagy tetszéssel fogadott előadását lapunk más helyén közöljük. A kitűnő, magas színvonalú előadás után Guttenberg igazgató fejtegette, hogy a nők teljes mértékben érvényesülnek a mezőgazdaságban, csakhogy szomorúan fejletlen gazdasági viszonyaink mellett nem sok hasznot húznak a munkából. Összehasonlítja a mi viszonyainkat a külföldével és arra a konklúzióra jut, hogy megfelelő képesítéssel munkájuk intenzívebb kihasználására kellene ösztökélni azokat, akik már foglalkoznak kert- és mezőgazdasággal. Felsorolta azokat a teendőket, amelyek az ország termelését és fogyasztását fokozná. A közönség feszült érdeklődéssel hallgatta mind a két kitűnő előadást. Felszólalt még Pikler Blanka, aki arra hívta fel a szülők figyelmét, hogy legalább a nyaralást használják fel arra, hogy gyermekeikkel megismertessék és megszeretessék a természetet. Az értekezlet elfogadott egy határozati javaslatot, melynek értelmében egyesületünk megsürgeti az összes kertészeti és gazdasági iskolák megnyitását a nők számára. Mind a két előadó megígérte, hogy egyesületünk törekvését teljes erejével támogatni fogja. Nem mulaszthatjuk el sajnálatunknak kifejezést adni, hogy a kiválóan gyakorlati értékű előadásokat nem hallgatta nagyobb közönség. Les absents ont tort, ezúttal bizony ők húzták a rövidebbet.

Könyvtárügy. Schwimmer Rózsa, ki könyvtárát tagtársaink rendelkezésére bocsájtotta, felkéri azokat, kik eddig a kölcsönvett könyveket még vissza nem juttatták, hogy könyvtára rendezése céljából azokat sürgősen visszaküldjék, nehogy a további kölcsönzés lebonyolítása fennakadjon

Politikai gyűjtőívek. Több tagtársunk kérdésére, vajjon csak nők írják-e alá a politikai gyűjtőíveket, sietünk kijelenteni, hogy bárki, férfi épp úgy, mint nő, aláírhatja, sőt kívánatos, hogy minél többen írják alá. Reméljük, hogy tagtársaink nagyszámú aláírás összegyűjtésével mozdítják majd elő nagy ügyünket. A politikai bizottság arra kéri tagtársainkat, hogy a parlamenti reform megsürgetésére a nyár folyamán tartandó népgyűlésekre járjanak el és mindenkor osztozassák az egyesületünkben bármily mennyiségben díjtalanul rendelkezésre álló propagandacédulákat. Döntő küzdelem előtt állunk, minden erőnket meg kell feszítenünk, hogy követeléseinket minden ellenkezéssel szemben diadalra juttassuk.

**Külön meghívó-
kat és értesíté-
ket nem küldünk.**

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTEŚITÉSEI.

Postatak. 17764.
TELEFÓN 80—75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrásy-út 83.

Tagdíj Budapesten: rendes tagoknak évente 12 korona, havonként előre fizetendő: pártoló tagoknak évente 6 korona
Vidéki rendes tagok évente 8 korona tagdíjat fizetnek.

Megfizette már e havi tagdíját?

EGYESÜLETI NAPTÁR

1907 június havára

16-án vasárnap KIRÁNDULÁS VISEGRÁDRA, találkozás reggel ½ 6 órakor a nyugati pályaudvar indulási előcsarnokában.

Szerdánként este ½ 9 órakor összejövetel a budai várkert-kioszkban (Várkert-rakpart).

Egyesületünk a következő feliratot intézte a közoktatásügyi miniszterhez:

„Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A nők szellemi proletariátusának csökkentésére irányuló törekvés mind nagyobb és nagyobb akadályokat gördít a szellemi pályákra szükséges képzés elnyerése elé. Ugyanakkor azonban nem történnek meg a kellő lépések a gyakorlati pályákhoz vezető át egyengetésére. Egyesületünk a magyar nőtisztviselők karának képviselőiben évek óta mutat rá azokra a hiányokra, amelyek a tisztviselői kart egészében nehezen sújtják közgazdaságunk egyetemének rovasára.

Évek óta mutatunk rá ismételt felterjesztésben Nagyméltóságod hivatalbeli elődjeinek figyelmét is kívántuk arra irányítani, hogy egy gyakorlati pályán, amelyen állandóan növekedik a kereslet jól kiképzett munkaerők után, a nők ezrei csak azért nem találnak tökéletesen megfelelő megélhetést, mert a pályához vezető iskolai képzés nem felel meg a gyakorlat igényeinek.

Egyfelől a nők részére fentartott kereskedelmi tanfolyamok olyan silány előképzettséget nyújtanak, hogy a tisztviselői pályára készülő nőknek költséges magántanulmányokkal kell kiegészíteni tudásukat, ha alkalmaztatásukban nem akarják a legalacsonyabb munkakörrel és az annak megfelelő megélhetést nem biztosító fizetéssel beérni. A képzés alacsony foka a gyakorlati életben azt eredményezi, hogy a nőtisztviselőnek külön harcot kell vívnia, annak elismertetéséért, hogy egyenlő munkáért egyenlő díjazásra tarthat igényt. A magáncégeknél alkalmazott tisztviselőnek ezrei áldozatainak a nemtörődömségnek, melynek eredményeképpen a 15 évvel ezelőtt szervezett; női kereskedelmi tanfolyamok még mindig nem alakították át a gyakorlati életnek megfelelően. Ezt sanylik a férfitisztviselők is, mert a kisebb előképzettségre való hivatkozással rosszabbul fizetik a nőtisztviselőt, az olcsóbb női munkaerőre való hivatkozással pedig nyomják a férfiak fizetését is.

De különösen súlyosnak látjuk a hiányos képzés következményeit, ha egyesületünk — mindkét félre nézve díjtalan — állásközvetítési intézményének statisztikáját szemléljük.

	Állás- üresedés	Állást- kereső	El- helyezés
1901-ben volt	160	162	65
1902-ben „	227	228	107
1903-ban „	481	247	138
1904-ben „	572	348	200
1905-ben „	854	410	250
1906-ban „	1151	396	311

Országos jellegű egyesületünk közérdekű működése annyira megnyerte az érdekeltek bizalmát, hogy állásközvetítésünk valóban központosított intézmény. A fenti adatok tehát igazolják, hogy sokkal több tisztviselőt keresnek, mint ahány állást keres, viszont, hogy a bejelentett állások óriási száma mellett is, az aránylag kevés állástkeresőnek egy részét lehet csak elhelyezni, pusztán azért, mert az állástkeresők előképzettsége nem felel meg a gyakorlat követelményének.

Ha sok évi tapasztalatunk szerint hozzátesszük, hogy az előképzés hiányossága miatt éppen a legjobb javadalmazása állásokra nehéz megfelelő munkaerőt találni, vázlatát adtuk annak az állapotnak, hogy egy olyan gyakorlati pályán, amelyen női munkaerőket nagy számban keresnek, nem boldogulhatnak a nők, sőt árthatnak a férfikartársaiknak is pusztán azért, mert a pálya szakoktatása nem simul a gyakorlati élet követelményeire.

Nagyméltóságod a tanügyi költségvetés tárgyalásánál programjával tüzte ki a nők oktatásának gyakorlatiasabbá tételét.

Mély tisztelettel utalunk tehát egy területre, ahol Nagyméltóságodnak ez a törekvése az egész magántisztviselői kar érdekében óriási fontosságú intézkedésekben érvényesülhetne. Ez az intézkedés egyúttal elvonná más munkaterületekről a felesleget s így gyakorlatiasan oldódna meg a nők szellemi proletariátusának problémája. Kérjük Nagyméltóságodat, hogy a gyakorlata megkívánta ismeretek megszerzését a nőknek is lehetővé tegye azáltal, hogy a létező kereskedelmi iskolákat, és akadémiákat megnyissa a nők előtt is. Úgy a nők, mint egész karunk, valamint nemzetgazdaságunk érdekében nagyjelentőségű lesz tiszteletteljes kérésünk méltánylása és elintézése”. — A Magyarországi nőegyesületek Szövetségét és a Magántisztviselők Szövetségét hasonló eljárásra szólítottuk fel.

Az egyesület számos kedvezményeinek listája állandóan ki van függesztve az egyesület helyiségében. Figyelmeztetjük tagtársainkat, hogy a kedvezmények igénybevitelével mindennemű vásárlásnál sokat megtakaríthatnak.

Üdülőtelepük Szemesen. A Balaton egyik legpompásabb helyén, Szemesen béreltünk lakást tagtársaink számára, akik június 10-étől kezdve hatos csoportban kapnak díjtalanul lakást és fürdőt. Olcsó ellátásról is gondoskodtunk. Választmányunk határozata szerint csupán a rendes tagok vehetik igénybe az üdülőtelepet. Néhány jelentkezőt még elhelyezhetünk. A végleges beosztás érdekében sürgős jelentkezést kér az üdülőtelep bizottság.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS,

Júniusi számunkkal új előfizetés kezdődik.

Kérjük azokat a tisztelt előfizetőket, akik csak félévre fizettek, hogy a előfizetést megújítsák és az előfizetési díjat — egészre 6 kor fél évre 3 kor — a kiadóhivatalhoz Andrássy-tit 83 bldszint 9 mielőbb eljuttassák

HIRDETÉSEINKRŐL.

Lapunk anyagi léte természetesen nagyban függ a hirdetéektől is Nyomatékkal akarjuk azonban hangsúlyozni, hogy

ez nem vezet bennünket bármilyen tárgyú vagy szövegű hirdetés felvételére Szigorú elvünk, hogy visszautasítunk minden olyan hirdetést amelynek tárgya olyan célt szolgál, amely a lap szellemi részét irányító elvvel ellenkezik. Az anyagi érdek nem kényszeríthet bennünket következtelenségre

Ezzel szemben a felvett hirdetéseket különös figyelmükbe ajánljuk tekintettel arra, hogy a lap céljait is támogatjuk, ha bevásárlásainknál elsősorban azokhoz a cégekhez fordulunk, amelyek lapunkban hirdetnek.

Kávéházakban, klubokban, olvasóköroökben kérjük „A Nő és a társadalom” lapot.